

Mediální obraz činu Jana Palacha, současná žurnalistická reflexe, „druhý život“ a jejich využití ve výuce dějepisu na SŠ

PhDr. Jan Bárta

Pedagog: Gymnázium Litoměřická Praha

Doktorand: Ústav českých dějin FF UK

barta@gymlit.cz

1968 – inspirace k zprostředkování obtížně pochopitelného tématu

- Generační prožitek „kunderovské generace“
- Časová osa – jedinec, co dělá, čeho je svědkem, kolik je mu let, vývoj postojů

Nar. 1930 – krize – Mnichov 38 – okupace – osvobození – VŠ (1948) –
(1956) deziluze – (1968) vrcholný produktivní věk plus kariéra, vliv, reformisté

X

Studetská generace narozená po druhé světové válce, VŠ 1968 (Palach)

1968: Dobový obraz

- Rok 1968 „Rok naděje“ ČT
- Např. „Řečníci“: Smrkovský, Šik, Procházka, Kohout (min. 22, 50 – 25, 00)

<https://www.youtube.com/watch?v=39e3U9Z3HtA>

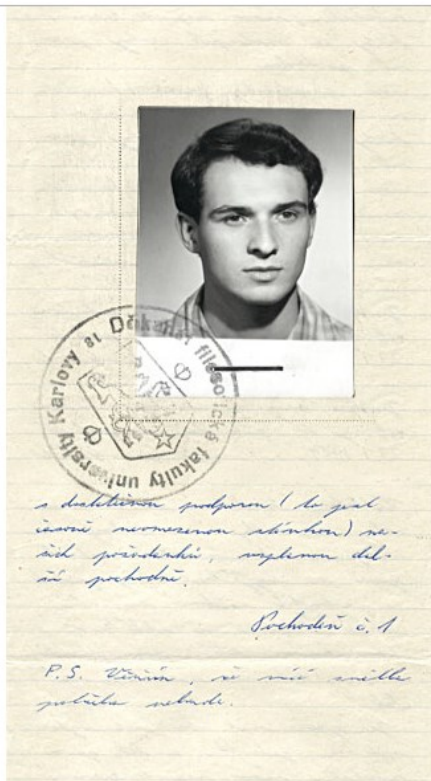
1968: Dobový obraz

- Filmový týdeník
- (17 min)
- Kritické komentáře k dobovému jazyku, emocím, proměně mediálního pokrytí události
- <https://www.youtube.com/watch?v=9ge0Gxo7rxg>

Samotné téma: Jan Palach

Dějepisný seminář, celkem 6 hodin

- 1. (2 hod.): úvod, kontext, Slavné dny, další reflexe, diskuse
- 2. (2 hod.): Hořící keř (A. Holland, 1. díl trilogie)
- 3. (2 hod.): prezentace žáků, současný mediální obraz během lednového výročí

[úvod](#) [Jan Palach](#) [místa paměti](#) [živé pochodně](#) [archiv](#) [index](#)

Jan Palach

Multimediální projekt Univerzity Karlovy

[CS](#) | [EN](#) | [PL](#) | [FR](#) | [DE](#) | [IT](#) | [RU](#) | [BO](#)

Webové stránky představují životní příběh studenta Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze Jana Palacha, který se 16. ledna 1969 zapálil na Václavském náměstí. Svým šokujícím činem chtěl vyburcovat domácí veřejnost z rezignace, do které se začala propadat necelých pět měsíců po srpnové okupaci Československa. Palachův protest měl mimořádný ohlas nejen v domácím prostředí, ale i v zahraničí. Dodnes je jméno českého studenta známé po celém světě. Na těchto stránkách jsou zmíněné události představeny různým způsobem. Vedle historických textů, dobových fotografií a archivních dokumentů je možné přemýšlet nad jejich odkazem také prostřednictvím filmových, televizních a rozhlasových dokumentů.

>>>

50. výročí sebeupálení a smrti studenta Jana Zajíce

Možná domácí příprava, faktografie...

V záložce „živé pochodně“ krátký text „Sebeupálení jako forma politického protestu“

Zároveň videoarchiv: <http://www.janpalach.cz/cs/default/archiv/video>

Palachův čin

- Slavné dny – stream video (4:35 min), pracovní list s metodikou na webu
- Z něj např.
- Rozdáme text a do skupin (ideálně 4 – 5 členů) zadáme úkoly:
 - a) Vysvětlete jednou větou důvod, který vedl Jana Palacha k tak krajnímu činu. (Důvodem nebyl vpád cizích vojsk, ale postupující rezignace společnosti.)
 - b) Vymyslete dva argumenty, jimiž byste Palachův čin podpořili, a dva, které jej naopak zpochybňují. (Zástupci skupin píší argumenty do dvou sloupců pod sebe. Vybereme z každého sloupce tři nejčastější a vedeme o nich řízenou diskuzi. Nenutíme žáky, aby zaujali vyhraněný postoj, otázku po smyslu necháme otevřenou.)
- <https://www.slavne-dny.cz/episode/547775/den-kdy-se-upalil-jan-palach-16-leden>

- Oběť nejvyšší (2018, 60 min.)
- Hodnocení činu, vystupují: Cyril Höschl, Václav Havel, Tomáš Halík, Milan Peer
- <https://www.csfd.cz/film/261279-obet-nejvyssi/prehled/>
- https://www.youtube.com/watch?v=rPr6i_3T6vw

(Agnieszka Holland, 2013)

- 1. epizoda 84 min
- <https://www.csfd.cz/film/313105-horici-ker/prehled/>

Žáci - zadání

- **Zapište se do skupin k článkům vztahujícímu se k výročí JP. Zpracujte webové články s následujícím zadáním a napište anotaci k textu J. Jareše:**

1. Obsahová analýza textu:

- Čj - určete styl, útvar
- Stěžejní myšlenka / sdělení textu
- Expresivita / neutralita / jazykové prostředky?
- Intence článku?
- Jaké jsou v článku uvedeny motivy Palachova činu? Analýza obsahu: Důvody protestu?

2. Analýza diskuse pod článkem

- Vyberte prvních 50 příspěvků
- Kvantifikujte z nich následující:
 - Kolik z nich se explicitně vztahuje k Palachovu činu?
 - X
 - Kolik se vztahuje k jinému tématu (očekávaně např. současné problémy, sociální témata srovnávaná s dobou před r. 1989, zahraniční politika...)
 - Z nich uveďte případně 5 nejfrektovanějších „nepalachovských“ témat
- Jaké je v diskusi hodnocení Palachova činu? (Nabízí se modelové odpovědi pod kategoriemi hrdina – blázen – labilní osoba – naivita – idealista...) Lze spočítat?
- Spočítejte, kolik procent se staví kladně x kolik negativně

- A) Před 50 lety se upálil Jan Palach. Pár dní poté jej následoval i Josef Hlavatý
- Novinky.cz, 16. 1. 2019
- <https://www.novinky.cz/veda-skoly/494434-pred-50-lety-se-upalil-jan-palach-par-dni-pote-jej-nasledoval-i-josef-hlavaty.html>
- B) Sebeupálením chtěl Jan Palach vyburcovat společnost z lhostejnosti. Nepovedlo se.
- Extrastory.cz, 15. 1. 2019
- <http://extrastory.cz/sebeupalenim-chtel-jan-palach-vyburcovat-spolecnost-z-lhostejnosti-nepovedlo-se.html>
- C) Deset tajemství Palachova života: Museli ho přivazovat na špagát,
- Blesk.cz 16. 1. 2014
- <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/228739/deset-tajemstvi-palachova-zivota-museli-ho-privazovat-na-spagat.html>
- D) Budme jako Palach! Ať jsou dnešní dny strýců, kmotrů a lhářů sečteny!
- Parlamentní llisty, 17.01.2019 7:51
- <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/kauzy/Budme-jako-Palach-At-jsou-dnesni-dny-strycu-kmotru-a-lharu-secteny-Obcanska-spolecnost-nastupuje-proti-dezinformacim-burcovali-studenti-namesti-566982>
- E) A hele: Matěj Stropnický pojednal téma Jan Palach tak, že už do kavárny nevkročí. Už mu myjou hlavu.
- Parlamentní listy, 17.01.2019 10:15
- <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/A-hele-Matej-Stropnicky-pojednal-tema-Jan-Palach-tak-ze-uz-do-kavarny-nevkroci-Uz-mu-myjou-hlavu-567015>
- F) Historik: Palach měl pistoli, a kdyby zabíjel, vyrobili by z něj vraha. On i Mašínové byli hrdinové, tvořili dějiny
- Reflex, 16. ledna 2019
- <https://www.reflex.cz/clanek/prostor-x/92429/historik-palach-mel-pistoli-a-kdyby-zabijel-vyrobili-by-z-nej-vraha-on-i-masinove-byli-hrdinove-tvorili-dejiny.html>

- **3. anotace** (250 slov) na článek historika Jakuba Jareše: „Jak udržovat Palachův oheň“, A2 Alarm, 14. ledna 2019.

Druhý život, „pomníkové výročí“, kteří političtí aktéři se k JP hlásí...

<http://a2alarm.cz/2019/01/jak-udrzovat-palachuv-ohen/>

Ukázky z žákovských PPT

STUDENTI PŘIPOMNĚLI PALACHŮV ODKAZ, PROTI LHOSTEJNOSTI BOJUJÍ HLADOVKOU

✧ Celkem bylo 128 komentářů

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jan-palach-pietni-akt-studenti.A170116_193857_domaci_jol

- ✧ Článek
- ✧ Připomenutí 48 . výročí upálení Jana Palacha
- ✧ Neutrální text
- ✧ Palach postavil svým činem všechny občany před výzvu nebyt lhostejný a přiměl lidi přijmout odpovědnost za to jak vypadá společnost
- ✧ Lidé by si měli vždy vzpomenout na Palacha pokaždé když před sebou mají Důležité rozhodnutí

Komentáře 50	
K Palachovi se vztahuje	16 kom.
Jiné témata	32 kom.

Komentáře vztahující se k Palachovi 16	
Pozitivních	19%
Negativních	81%

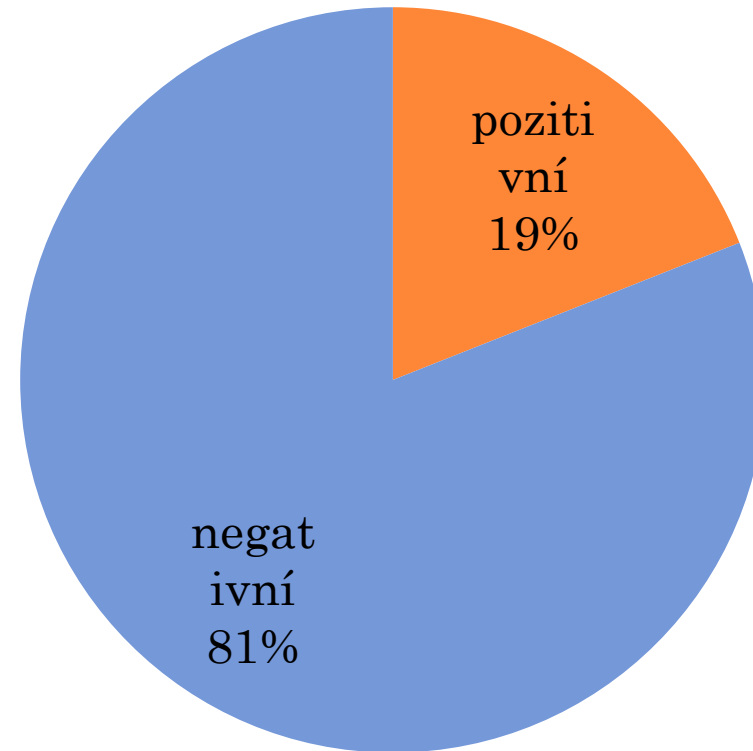

GRAFY Z PŘEDEŠLÝCH TABULEK:

■ vztahující se k...

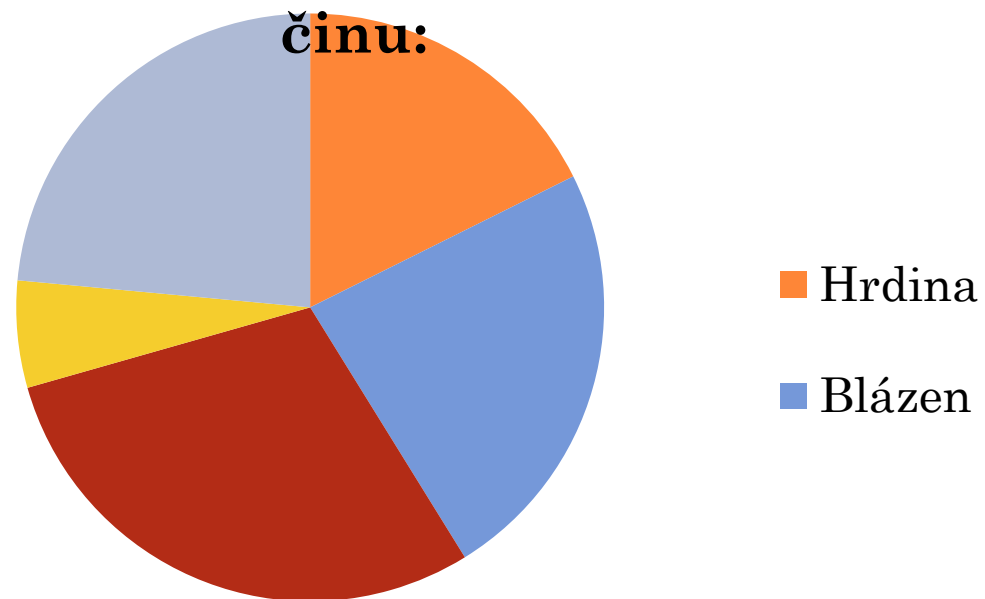
Komentáře

16 komentářů k Palachovi bylo rozloženo na :	
Hrdina	3
Blázen	4
Naivita	5
Labilní osoba	1
Idealista	4

✂ Pozn.: Některé komentáře byly nejasné, proto jsme je buď nezařadili, nebo jsou obsaženy v tabulce 2x.

Hodnocení Palachova činu:

**Explicitní vyjádření
k Palachovu činu**

28 osob

56%

Vyjádření se k jinému tématu

22 osob

44%

Jiná témata

Totální kritika Parlamentních listů

6 komentujících

Proti teroristické činnosti bratrů Mašínů

8 komentujících

**Úvahy o upálení kvůli migraci,
úplatné justici dnes**

4 komentující

**Kritika dnešní doby (ekonomická
situace)**

4 komentující

Pozitivní čin

**9 komentujících
HRDINA**

32%

Negativní čin

**19 komentujících
a) Labilní osoba –
6
b) Naivita +
zbytečnost - 13**

68%